

علت ناکارآمدی طرح‌های اقتصادی پهلوی چه بود؟

۲۴ آبان ۱۴۰۰ ساعت ۲۲:۵۵

هیچ یک از برنامه‌ریزی‌های تکنوکراتیک که از بالا صورت می‌گیرند، قادر نیستند تا به اندازه کافی منافع مردم را در نظر بگیرند.

شاه در طول حیات سیاسی خود طرح‌های اقتصادی و کشاورزی زیادی را اجرا کرد؛ اما واقعیت آن است که بسیاری از این طرح‌ها نتوانستند نیازها و رضایت مردم را جلب نمایند. یکی از علل این موضوع، عدم برنامه‌ریزی درست و شناخت دقیق نیازهای اقتصادی مناطق بود. در ذیل نمونه‌ای از این وضعیت در گفت و گوی احسان نراقی با شاه آمده است:

«شاه: خوب، این مهندس جوان به شما چه گفت؟ پیغامش چه بود؟»

او به عنوان مهندس کشاورزی، که در خوزستان کار می‌کند، این سؤال را مطرح کرد: آیا شما اطلاع دارید طرح‌های سدسازی، که به طور مثال، برای توسعه کشت و صنعت به شما ارائه می‌شوند، تأثیر چندانی در بهبود وضع زندگی کشاورزان ندارند؟

منظورش چه بود؟ او فکر می‌کند باید سدسازی را رها کنیم؟ آیا او معتقد است ما نباید یک شبکه سراسری نیرو، به طوری شایسته، داشته باشیم؟

اعلیحضرت، بدون تردید او می‌خواست بگوید برای یک توسعه واقعی در امر اقتصاد کشاورزی، الزاماً نباید از طریق ساختمان سدهای بزرگ عمل کرد. بهترین دلیل، بهره‌دهی سد خوزستان است که پانزده سال پیش مهیا شد و او در آن کار می‌کند. این سد، جز از نظر آبیاری، تأثیر چشمگیر دیگری در زندگی مردم نداشته است که به جای آن هم می‌شد با نصب تلمبه، برای استفاده از آب در طول مسیر رود بزرگ کارون، منافع بیشتری کسب کرد.

اگر خوب متوجه شده باشیم، انتقادهای این مهندس، بیشتر نسبت به برنامه‌ریزان است، زیرا ظاهراً تصور می‌کند یک برنامه‌ریزی منطقی‌تر، منافع کشاورزان را بهتر مورد توجه قرار می‌دهد.

من فکر می‌کنم او می‌خواست بگوید هیچ یک از برنامه‌ریزی‌های تکنوکراتیک، که از بالا صورت می‌گیرند، قادر نیستند تا به اندازه کافی، منافع مردم را در نظر بگیرند. طی سال‌های اخیر، بسیاری از طرح‌های اقتصادی به کار گرفته شده در کشور ما، صرفاً به درد

خارجی‌ها و شرکای ایرانی آنها، که اکنون در اروپا و آمریکا هستند، خورده است.»

منبع: احسان نراقی، از کاخ شاه تا زندان اوین، ترجمه سعید آذری، تهران، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۷۲، ص ۱۳۷

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/48567/علت-ناکارآمدی-طرح-اقتصادی-بها-ب-طرح-ناکارآمدی-علت/48567>